

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda ifade edilen sorularımın Başbakan Yardımcısı Sayın Mehmet Şimşek tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Saygılarımla.

Faik ÖZTRAK
Tekirdağ Milletvekili

Türkiye'nin "Parasal Olmayan Altın" ithalat ve ihracat verileri TÜİK tarafından açıklanan Dış Ticaret İstatistiklerinden ve TCMB tarafından açıklanan Ödemeler Dengesi verilerinden takip edilebilmektedir.

Adı geçen resmî kurumların verileri incelendiğinde özellikle son dönemde altın ithalatımızda dikkat çekici bir artış olduğu görülmektedir. 2017 yılının ilk dokuz ayında Türkiye'nin altın ithalatı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 281 artarak 13,2 milyar dolara çıkmıştır. Miktar olarak bakıldığında ise geçtiğimiz yılın Ocak-Eylül döneminde 97 ton olan altın ithalatımızın, bu yılın aynı döneminde 335,5 tona ulaştığı görülmektedir.

Diğer taraftan, Türkiye'nin altın ihracatı geçtiğimiz yılın ilk dokuz ayında 6,6 milyar dolar iken, bu yılın aynı döneminde, yüzde 11,5 azalarak 5,8 milyar dolara düşmüştür. Böylece geçen yılın Ocak-Eylül döneminde net altın ihracatçısı olan Türkiye, bu yılın aynı döneminde altın dış ticaretinde net ithalatçı konumuna gelmiştir.

20144

Tablo: Türkiye'nin Parasal Olmayan Altın Dış Ticareti

Dönemler	İhracat (Milyon \$)	İthalat (Milyon \$)	Denge (Milyon \$)	İhracat (Ton)	İthalat (Ton)	Denge (Ton)
2007	972	5,326	-4,354	48.6	242.1	-193.4
2008	3,626	4,991	-1,365	142.3	179.6	-37.3
2009	4,639	1,632	3,007	164.6	52.6	112.0
2010	2,070	2,523	-453	56.0	63.9	-7.9
2011	1,474	6,252	-4,778	30.2	128.2	-98.0
2012	13,345	7,636	5,709	252.4	157.6	94.8
2013	3,349	15,128	-11,779	71.9	350.4	-278.5
2014	3,212	7,108	-3,896	77.9	191.8	-114.0
2015	7,381	3,426	3,955	192.7	104.4	88.2
2016	8,248	6,458	1,790	205.8	177.6	28.2
2016 Ocak-Eylül	6,577	3,455	3,122	163.4	97.0	66.4
2017 Ocak-Eylül	5,820	13,177	-7,358	144.8	335.5	-190.8
2016-2017 Değişim (%)	-11.5	281.4	-335.6	-11.4	245.8	-387.5

Kaynak: TCMB, TÜİK

İlk dokuz ay itibarıyla Türkiye'nin altın dış ticaretinde ağırlıklı paya sahip ilk 5 ülkenin durumu incelendiğinde de ilginç gelişmeler dikkati çekmektedir. Geçen yıl Türkiye'nin altın ihracatında ilk sırayı alan İngiltere, bu yıl yerini Birleşik Arap Emirlikleri'ne (BAE) bırakmıştır. Bu yılın ilk dokuz ayında BAE'ne yapılan altın ihracatı 4,8 milyar dolar olmuştur. Diğer yandan, 2017'nin ilk dokuz ayında BAE yaklaşık 4 milyar dolarlık altın ithalatıyla en çok altın ithal ettiğimiz ikinci ülkedir. BAE ile 2017'nin ilk dokuz ayında bu kadar yüksek miktarlarda parasal olmayan altın ihracat ve ithalatı izaha muhtaçtır.

Tablo: Türkiye'nin Altın İhracatında İlk 5 Ülke

2016 Ocak-Eylül		2017 Ocak-Eylül	
Ülke	Miktar	Ülke	Miktar
İngiltere	2,730,366,021	BAE	4,799,688,915
İsviçre	1,875,608,078	İrak	621,577,976
İran	1,114,250,021	İngiltere	109,644,683
BAE	624,844,544	İsviçre	104,798,572
Avustralya	119,490,000	İran	55,448,009
TOPLAM	6,577,247,645	TOPLAM	5,819,637,306
İlk 5 Ülkenin Toplam İçinde Payı (%)	98.3	İlk 5 Ülkenin Toplam İçinde Payı (%)	97.8

Kaynak: TÜİK

Tablo: Türkiye'nin Altın İthalatında İlk 5 Ülke

2016 Ocak-Eylül		2017 Ocak-Eylül	
Ülke	Miktar	Ülke	Miktar
BAE	1,814,719,724	İsviçre	4,061,543,703
İrak	641,177,369	BAE	3,971,318,162
Almanya	225,283,997	İrak	1,385,687,050
İsviçre	171,336,345	Avustralya	1,082,786,901
Belçika	98,621,482	Kanada	861,109,308
TOPLAM	3,454,918,515	TOPLAM	13,177,406,664
İlk 5 Ülkenin Toplam İçinde Payı (%)	85.4	İlk 5 Ülkenin Toplam İçinde Payı (%)	86.2

Kaynak: TÜİK

2014

Bu yılın ilk dokuz ayında cari açık, geçen yılın aynı dönemine göre, yüzde 27 artarak 31,1 milyar dolara ulaşmıştır. Bu açığın 7,4 milyar doları yani cari açığın yüzde 24'ü "net altın ithalatı"ndan kaynaklanmıştır. Nitekim parasal olmayan altın dışlandığında bu yılın ilk dokuz ayında cari açık, geçen yılın aynı dönemine göre, yüzde 14 gerileyerek 23,7 milyar dolar seviyesine inmektedir. Dolayısıyla, bu yıl gerçekleştirilen olağanüstü altın ticareti ödemeler dengesini ciddi biçimde bozmuştur. Cari açık da büyük ölçüde kısa vadeli spekülasyon fon hareketleriyle finanse edilmiştir.

Diğer yandan, 2017'nin Ocak ayının ilk haftasında 14 milyar dolar seviyesinde olan TCMB altın rezervinin, Kasım ayının ikinci haftası itibariyle yüzde 60'a yakın artışla 22,5 milyar dolara kadar çıktığı görülmektedir.

Bu çerçevede;

1- 2017'nin ilk dokuz ayında ülkemizin altın ithalatındaki olağanüstü artışın sebebi nedir?

2- Bu olağanüstü altın talebinin kaynağı kurumsal mıdır? Hangi kurumlar bu kadar yüksek miktarda altın talebinde bulunmuştur?

3- Geçmiş dönemlerde parasal olmayan altın özellikle doğal gaz ithalatında ödeme aracı olarak kullanılmıştır. Bu yıl da ödemeler dengesinde görülen yüksek parasal olmayan altın ithalatı Türkiye'nin bazı ülkelerle yaptığı ticari işlemlerde ödeme aracı olarak kullanılmak amacıyla mı yapılmıştır?

4- Birleşik Arap Emirlikleri'ne bu yılın ilk dokuz ayında 4,8 milyar dolarlık altın ihraç edilirken, yaklaşık 4 milyar dolarlık da altın ithal edilmiştir. Bu yıl ortaya çıkan sıra dışı altın ticaretinin sebepleri araştırılmış mıdır? Hangi sonuçlara ulaşılmıştır?

5- TCMB rezervleri içinde altının payında son dönemde görülen yüksek artışın gerekçeleri nedir? TCMB'nin altın rezervlerinin, tutulduğu ülkeler itibariyle miktar ve tutarları nedir?